2. Programma Woonplaats Zeeland

Provincie Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland is Land in Zee. Kust, land, zeearmen en eilanden, het samenspel tussen water en land, het geeft Zeeland een unieke ligging en een bijzondere omgeving voor mensen om te wonen, te werken en te recreëren. Deze unieke ligging in een veilige, economisch aantrekkelijke en ecologisch gezonde delta is ons Zeeuwse kapitaal en onze leefomgeving. In Zeeland bepalen water, landbouw, wonen, natuur, industrie en recreatie de kwaliteit van de leefomgeving. Als we die kwaliteit willen behouden, dan moeten we ons steeds afvragen: wat mag waar wel en waar niet, hoe beïnvloedt dat elkaar over en weer, wat zijn de effecten op milieu, landschap, economie op korte en langere termijn. De Omgevingsvisie 2021 vormt het strategisch beleidskader.

In dit begrotingshoofdstuk Woonplaats Zeeland staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal. Daarbij staan de volgende onderwerpen centraal: de gebouwde omgeving met steden, dorpen en bedrijventerreinen, de kwaliteit van de kust en recreatie, milieu en water, zowel de Deltawateren als het beheer van grond- en oppervlaktewater binnendijks. Landbouw en natuur, ook onderdeel van de fysieke leefomgeving, komen aan de orde bij het programma Balans in landelijk gebied.
Het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving wordt geregeld door tal van wetten en regelingen, onder de verantwoordelijkheid van rijk, provincie, gemeenten en waterschap. In de Omgevingswet komt er straks één loket voor alle vragen, klachten, vergunningen etc. Dat loket wordt de gemeente. De invoering van de Omgevingswet vereist een vernieuwing in samenwerking, denken en doen tussen overheden. Ook dit traject komt in dit hoofdstuk aan de orde.

Speerpunten

De speerpunten voor de verschillende deelprogramma's zijn:

Deltawateren

- Bijdragen aan vervolg gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050;
- Herintroductie van beperkt getij op de Grevelingen;
- Gebiedsproces Volkerak-Zoommeer (VZM- korte en middellange termijn);
- Zoetwaterbeschikbaarheid Zuidwestelijke Delta (in relatie tot Zeeuws Deltaplan zoet water);
- Continueren inzet voor uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie;
- Kennisprogramma zeespiegelstijging in relatie tot herijking Voorkeurstrategie Zuidwestelijke Delta in 2026.

Kwaliteitskust: toerisme, recreatie en vrije tijd

- Uitvoering geven aan de kwaliteitsimpuls ten aanzien van aandachtsgebieden en strandovergangen in het kader van het uitvoeringsprogramma Zeeuwse Kustvisie;
- Stimulering kwaliteitsverbetering (o.a. voorkomen ondermijning) en verduurzaming/klimaatadaptatie (inclusief stikstofopgave) verblijfsrecreatie in Zeeland;
- Stimulering duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk en verbeteren toeristische bereikbaarheid met spreiding in tijd en locaties;
- Stimuleren digitale innovatie en databeheer waardoor informatie over toeristische activiteiten, ondernemers, verblijfsaccommodaties en evenementen voor recreant, toerist en inwoner beter vindbaar en zichtbaar zijn;
- Stimuleren Zeeuwse waterrecreatie (Zeeland Land IN Zee) en n.a.v. onderzoek waterrecreatie uitvoering geven aan Actieprogramma Watersport;
- Het maken van cross-overs door de sector met andere belangrijke thema's zoals natuur-, steden- en waterbeleving;
- Versterking stedelijk toerisme door vervolgonderzoek naar de kansen van toerisme en retail in de Zeeuwse steden en mogelijkheden betrekken in het aanjaagprogramma Economische Impuls Zeeland (afgestemd met de acties in de programmalijn wonen en binnensteden);

- Structureel en meetbaar inzicht in de (positieve) impact van toerisme op economie, leefbaarheid en voorzieningen en door kennisdeling het bevorderen van het imago en het draagvlak voor toerisme;
- Zeeuwse kennisagenda voor het vrijetijdsdomein met onderzoeksprogramma, in samenwerking met de toeristische partners en ter uitvoering van het 'Zeeuws Perspectief 2030' en de nieuwe Omgevingsvisie Zeeland.

Milieu

- Uitvoering Brzo taken door DCMR op afgesproken wijze;
- Begroting RUD Zeeland op basis van de evaluatie PxQ systeem en afrekening op werkelijk bestede uren;
- Verkenning van de toekomst van de RUD Zeeland in afstemming met gemeenten en waterschap;
- Actualisatie Milieuprogramma en VTH programma;
- Uitvoering BRIKS taken door de Omgevingsdiensten laten uitvoeren conform wetgeving;
- Uitvoeren acties uit het Milieuprogramma 2018.

Omgevingswet (digitaal stelsel)

- Informatie en applicatie stelsel gereed maken zodat Omgevingsvisie en Omgevingsverordening kunnen worden gepubliceerd

Wonen en bedrijventerreinen

- Opstellen van een Woonagenda en aanpak o.a. met de gemeenten;
- Uitvoeren Fonds Impuls Bedrijventerreinen, Provinciale Impuls Wonen en de regeling Herinvulling Leegstaande Panden.

Beleidskader

- Zeeuwse Omgevingsvisie Deel A
- Zeeuwse Omgevingsvisie Deel B
- Omgevingsverordening Zeeland 2018
- VTH Programma Schoon, gezond en veilig Zeeland
- Milieuprogramma 2018-2022
- Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Zeeland 2016
- Beleidsnota Natuurwetgeving
- Deltaprogramma
- Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta
- Programmatische aanpak Grote Wateren
- Natura 2000 beheerplannen (voor de afzonderlijke Deltawateren)
- Zwemwaterrichtlijn
- Kaderrichtlijn Water

Reguliere taken

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven, waarvoor de Provincie bevoegd gezag is;

- Vergunningverlening en toezicht op bodemsaneringen en nazorg;
- Uitvoering van bodemonderzoeken en bodemsaneringen;
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving voor vuurwerkevenementen, luchtvaart, ontgrondingen en grondwateronttrekkingen;
- Uitvoeren programma Impuls omgevingsveiligheid;
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de Brzo RUD (DCMR);
- Interbestuurlijk toezicht voor wat ruimtelijke ordening en milieutaken betreft;
- Nazorg gesloten stortplaatsen;
- Coördinatie uitvoering VTH taken binnen Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen;
- Toezicht op huisvesting statushouders.

Water

- Beheer grondwatermeetnet;
- Aanwijzen zwemlocaties;
- Bescherming grond- en oppervlaktewater.

Deltawateren

De Deltawateren zijn voor Zeeland vanuit ecologisch, ruimtelijk, recreatief en economisch oogpunt van grote waarde. Ze bepalen in belangrijke mate de kwaliteit van onze leefomgeving, nu en in de toekomst. Het borgen van deze kwaliteit vraagt om passende antwoorden op de uitdagingen voor de komende decennia. Het gaat daarbij om een evenwichtige aanpak van thema's als waterkwaliteit, ecologie en regionale economie in combinatie met noodzakelijke aanpassingen op het vlak van waterveiligheid, zeespiegelstijging en een verder toenemende verzilting. Een aanpak waarbij we als Provincie Zeeland samenwerken met onze partners binnen het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta (GO ZWD) om ons doel van een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta te kunnen realiseren.

Maatschappelijk effect Deltawateren

De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

De kust, stranden en duinen, met daarachter het agrarisch landschap, aantrekkelijke dorpen en steden, de zilte natuur, onderscheidende evenementen en activiteiten, vormen samen een belangrijk kapitaal voor Zeeland, zowel voor bewoners, als voor bezoekers. Het in stand houden van die basiswaarden en toch economische ontwikkeling mogelijk maken is een gezamenlijke opgave voor onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, milieuorganisaties, waterschap, Rijkswaterstaat en de Provincie. Activiteiten die hiervoor worden ontplooid zijn de uitvoering van het actieprogramma Zeeuwse Kustvisie, waaronder versterking van de Zeeuwse kust door gebiedsontwikkelingen en het verhogen van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie (inclusief voorkomen ondermijning), het stimuleren van (digitale) innovatie in de vrijetijdssector en verduurzaming en klimaatadaptatie (inclusief stikstofopgave) van de sector. Daarnaast stimuleren we oplossingen in plaats, vorm en tijd en het maken van cross-overs door de sector met andere belangrijke thema's zoals natuur-, steden- en waterbeleving. Verder blijft de realisering van een duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk belangrijk, gekoppeld aan de opgave slimme mobiliteit. De Zeeuwse Kwaliteitskust levert daarmee een positieve bijdrage aan de kansen van de profilering van Zeeland als jaarrond bestemming en meer spreiding van onze gasten over Zeeland. De huidige economische crisis als gevolg van de coronamaatregelen onderschrijft het belang van een toekomstbestendige en robuuste sector, maar ook het belang van meer inzicht in onze gasten aan de hand van een Zeeuwse kennisagenda en in de impact van bezoekersstromen op onze economie, leefbaarheid en voorzieningen.

Maatschappelijk effect Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd
Versterking van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland door het versterken van de kwaliteit van natuur, landschap, mobiliteit, recreatief- toeristische voorzieningen en stimuleren van ondernemers. Indirect wordt daarmee een bijdrage geleverd aan werkgelegenheid, draagkracht voor voorzieningen en de leefomgeving in Zeeland.

Omgevingswet en Omgevingsagenda

In 2021 zetten we de voorbereiding voort om in 2023 te kunnen voldoen aan de nieuwe Omgevingswet. De Omgevingswet is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de grondwet. In de Omgevingswet worden 26 wetten en meer dan honderd ministeriele regelingen op het gebied van ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur samengevoegd. Het doel van de Omgevingswet is: “van bescherming van de fysieke leefomgeving via een werende benadering van activiteiten, naar een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkeling.”

Door deze nieuwe wet verandert er veel in Zeeland, ook de rol van de Provincie verandert. De Omgevingswet geeft aan dat burgers en initiatiefnemers niet langer geconfronteerd moeten worden met een gefragmenteerde overheid. Alle overheden zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Om dit te bereiken moeten de overheden onder de Omgevingswet intensiever samenwerken. Het digitale stelsel is een belangrijk spoor van de implementatie Omgevingswet en maakt onderdeel uit van dit programma.
Voor de digitalisering van de Omgevingswet wordt een digitaal stelsel ontwikkeld. Een belangrijke component hierin is het Omgevingsloket. Alle informatie over de fysieke leefomgeving wordt gebundeld in het Omgevingsloket.
Via het Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers digitaal een vergunningaanvraag of melding indienen en kan via prikken op de kaart gezien worden welke regels er gelden op een bepaalde locatie. Daarnaast kan ook informatie over de fysieke leefomgeving worden opgevraagd. Alle overheden dienen aangesloten te worden op het Omgevingsloket om deze te voorzien van informatie. Zeeuwse afstemming is nodig om met partijen afspraken te maken hoe we aansluiten, welke informatie er wordt aangeleverd en welke nieuwe (werk) processen er ingericht moeten worden.

Omgevingsagenda
Daarnaast werken we binnen het programma Fysieke Leefomgeving aan het opstellen van de Omgevingsagenda. In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is het instrument van de omgevingsagenda per landsdeel geïntroduceerd. De Omgevingsagenda Zuidwest is de gezamenlijk bestuurlijke agenda voor de fysieke leefomgeving van het Rijk en regio’s Zeeland en Zuid-Holland. Voor Zeeland zijn hier drie prioritaire thema’s benoemd: North Sea Port District & Terneuzen, De kust van de delta, Transitie landelijk gebied. Hierbij is North Sea Port District tevens aangewezen als NOVI gebied. In de Omgevingsagenda Zuidwest worden de opgaven voor Rijk en regio rond deze thema’s in beeld gebracht en worden afspraken vastgelegd over de gezamenlijke aanpak van deze opgaven. Doel is om de Omgevingsagenda in 2022 vast te stellen. De omgevingsagenda is in samenhang met de Zeeuwse Omgevingsvisie opgesteld.

Maatschappelijk effect Omgevingswet en omgevingsagenda
Met de voorbereiding op de Omgevingswet en de vier andere strategische opgaven draagt de Provincie bij aan een nieuwe manier van samenwerken tussen overheden onderling en tussen overheden en het netwerk. Het doel is een gezonde, veilige leefomgeving en het doelmatig gebruik van de beschikbare ruimte, waardoor ook directe bijdrage geleverd wordt aan het versterken van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Wonen

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.
Demografische ontwikkelingen (vergrijzing, huishoudenverdunning), de noodzaak voor verduurzaming en aanpassing van woningen aan de zorg(behoefte) hebben een belangrijke invloed op de woonbehoefte. De vraag naar woningtypen en woonmilieus verandert hierdoor. Het gaat niet alleen om aantallen woningen, maar ook om een match met de kwalitatieve vraag en een koppeling met duurzaamheidsdoelen. De aanpassing van de bestaande woningvoorraad door sloop, herstructurering, woningaanpassing en verbetering is een lastige opgave, lastiger nog dan het toevoegen van woningen aan de woningvoorraad.
Deze opgave is in 2019 in beeld gebracht door het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ). De

opgave is aanzienlijk en verschilt per regio. Daarnaast is in 2020 o.a. tijdens het congres flexwonen aandacht gevraagd voor flexibele woonvormen voor spoedzoekers en voor de huisvesting van buitenlandse werknemers. In het vervolg op dit congres is flexwonen een integraal onderdeel geworden van het Zeeuwse woonbeleid. Met de gemeenten is de Zeeuwse woonagenda opgesteld waarin met bestaande en nieuw te ontwikkelen instrumenten gezamenlijk wordt gewerkt aan een toekomstbestendige woningvoorraad. De provincie ondersteunt dit met de inzet via bestaande en nieuwe instrumenten, zoals de Provinciale Impuls Wonen, investeringen via de regiodeal, leningen voor woningverduurzaming, hergebruik van leegstaande panden en een gebiedsgerichte aanpak.

Om nieuwbouw beter aan te laten sluiten op de toekomstige kwalitatieve vraag is de notitie “Ruimte voor woonkwaliteit” opgesteld. Aan de hand hiervan worden met individuele gemeenten plannen van aanpak opgesteld. Het doel hiervan is om gemeenten met meer ruimte te bieden voor woningbouwplannen die beter aansluiten bij de toekomstige behoeften. Hierin worden afspraken gemaakt over de bestaande nieuwbouwplannen, zodat deze beter aansluiten bij de toekomstige behoefte. Hiermee wordt ruimte gecreëerd waardoor gemeenten met woningbouw meer flexibel en adaptief kunnen inspelen op de kwalitatieve behoefte. Er zijn hiervoor plannen van aanpak opgesteld met de Zeeuws Vlaamse gemeenten.

In dit thema speelt ook de versterking van de functie van de stad als plek om te winkelen, te leven en te ontmoeten. Deze functie staat onder druk, o.a. door de toename van leegstand in de detailhandel en maatschappelijk vastgoed. We haken hierop aan als partner met een visie op detailhandel, cultuur en bebouwde omgeving (m.n. herbestemming). Onze rol is hier vooral faciliterend (bijv. richting stedennetwerk Z4) en stimulerend (bijv. richting initiatief om met leegstaande plekken en panden om te gaan of wijkverbetering te ondersteunen).

Maatschappelijk effect
Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Beter benutten van regionale bedrijventerreinen

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen. Belangrijke instrumenten zijn de behoefteprognose voor bedrijventerreinen en de regionale bedrijventerreinenprogrammering die de gemeenten op basis daarvan opstellen. Met de subsidieregeling Fonds Impuls Bedrijventerreinen ondersteunt de Provincie de gemeenten. In 2020 is deze regeling geëvalueerd. Op basis daarvan is de regeling aangepast, waarbij de nadruk is komen te liggen op kennis ontwikkeling, verduurzaming en zwaardere vormen van herstructurering. In 2019 is een subsidieregeling geopend voor het uitvoeren van duurzaamheidsscans. In 2021 is op basis van deze scans een demoproject voor de verduurzaming van bedrijventerreinen gestart op bedrijventerrein Welgelegen in Tholen, met inzet van de gelden uit de regio envelop. Het doel is om in 2022 een tweede demo te starten.

Maatschappelijk effect
Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Doelstelling

Law Delta
Een Law Delta is gerealiseerd op een deel van het beoogde terrein van de marinierskazerne in Vlissingen.
Deze doelstelling maakt onderdeel uit van het compensatiepakket Wind in de Zeilen. Dit betreft het justitieel complex Vlissingen (JCV) dat bestaat uit een penitentiaire inrichting voor zwaardere doelgroepen met een extra beveiligde inrichting, een hoog beveiligde zittingslocatie en een beveiligde verblijfsfaciliteit waar rechters, officieren van justitie en advocaten tussen zittingsdagen kunnen overnachten en werken. Het Strategisch kenniscentrum Georganiseerde Ondermijnende Criminaliteit dat gelieerd is aan de strafrechtketen zal elders in Vlissingen als een separate ontwikkeling tot stand worden gebracht. De gezamenlijke inschatting van rijk en regio is dat op zijn vroegst in het laatste kwartaal van 2023 kan worden gestart met bouwen van het justitieel complex. Een start eind 2023 kent de volgende afhankelijkheden en risico’s:

- oplevering van advies over de locatiekeuze in het laatste kwartaal van 2020, en vervolgens commitment van rijk en regio ten behoeve van voortvarende besluitvorming daarover uiterlijk in januari 2021;

- aandacht voor de voorbereiding en begeleiding van het proces met betrekking tot ruimtelijke procedures, om deze zo voorspoedig mogelijk te laten verlopen;
- beschikbaarheid van een marktpartij;
- de gevolgen van de omgevingswet, die gedurende de planfase wordt ingevoerd, zijn nog onbekend.

Oplevering van het complex wordt op zijn vroegst mogelijk geacht in de tweede helft van 2026.

Stand van zaken

Eind november kwam de mededeling van regisseur Riedstra dat de ingebruikname van het JCV opschuift naar 2028. Wegens vertrouwelijkheid, complexiteit en omvang van het complex duren de voorbereidingen langer dan eerder ingeschat.

Acties

Besluitvorming definitieve locatiekeuze.

Voortgang/Resultaat

Eind januari 2021 is besloten over de locatie voor het Justitieel Complex Vlissingen. In dit besluit is ook meegenomen dat het JCV deel zal uitmaken van een nader te ontwikkelen stadslandgoed. Het ruimtebeslag van het JCV is namelijk kleiner dan dat voor de eerder geplande marinierskazerne. Er werd geoordeeld dat er een maximale maatschappelijke meerwaarde wordt bereikt wanneer het complex deel uit maakt van een integrale gebiedsontwikkeling.

Start proces van de benodigde ruimtelijke procedures samen met de gemeente Vlissingen en het Rijk.

Voortgang/Resultaat

Medio 2021 is het vooroverleg in de planologische procedure gestart met het ter visie gaan van een voorontwerpbestemmingsplan voor het gehele gebied.

Uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van de grondoverdracht.

Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn alle gronden in het gebied weer terug overgedragen aan gemeente, provincie en waterschap, de oorspronkelijke eigenaren. Eind 2021 is het overleg met het Rijksvastgoedbedrijf gestart over de levering van de gronden ten behoeve van het justitieel complex.

Doelstelling

Voorbereiding omgevingswet

Uiterlijk op het moment van het inwerkingtreden van de omgevingswet, naar verwachting op 1 oktober 2022, werkt de provincie volgens de gedachte achter de omgevingswet.

Stand van zaken

De inwerkingtreding is door vertraging bij landelijke digitaal stelsel Omgevingswet uitgesteld. Binnen Zeeland worden de voorbereidingen gecontinueerd tot het moment van inwerkingtreding (op 1 januari 2023).

Acties

Invulling geven aan opgave gericht werken en vroegtijdig samenwerken.

Voortgang/Resultaat

Dit valt onder de opgave Ruimtelijke Kwaliteit.

Nieuwe interne- en externe samenwerkingsstructuren/werkprocessen.

Voortgang/Resultaat

Intern wordt er op dit moment gewerkt door adviseurs aan een ambitiebepaling rondom vernieuwing van relatiebeheer. De Omgevingswet vraagt om vroegtijdige (keten)samenwerking, deelname aan Omgevingstafels, nieuwe digitale werkprocessen en ook zullen de processen in het kader van Vergunning, Toezicht en Handhaving opnieuw bekeken worden. Deze inventarisatie vormt een plan van aanpak om voor inwerkingtreding van de wet klaar te zijn.

Tevens is door het starten met pilots in de regio, er gericht gewerkt aan samenwerkingsafspraken met andere bevoegde gezagen. Zo is er een werkgroep gestart vanuit verschillende bevoegde gezagen die bezig is geweest met het inventariseren van huidige en nieuwe vergunningsprocedures in het kader van de Omgevingswet. Dit heeft geresulteerd in verschillende handleidingen die op dit moment nog verder worden uitgewerkt.

Voorbereidingsacties vormgeven en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet

Voortgang/Resultaat

Met de aanschaf van de software en de bijbehorende koppelingen zijn we op orde. Met betrekking tot de inrichting van zowel de software als de koppelingen moeten er nog stappen gemaakt worden. Dit heeft te maken met de doorontwikkeling van het DSO waarmee moet worden samengewerkt. Voor de afspraken in de keten zijn vertragingen opgetreden wegens vertragingen bij het DSO. De eerste stappen zijn gezet maar aan de hand van pilots moet duidelijk worden welke afspraken er moeten worden vastgelegd, en dat is doorgeschoven naar 2022.

Doelstelling

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

De kwaliteit en basiswaarden van Zeeland en de Zeeuwse kust zijn behouden en tegelijkertijd is meer economische ontwikkeling mogelijk gemaakt. Hierdoor is een positieve bijdrage geleverd aan de kansen van de profilering van Zeeland als jaarrond bestemming en meer spreiding van onze gasten over Zeeland. De toeristische sector is toekomstbestendiger en robuuster en er is meer kennis over onze gasten en de impact van bezoekersstromen op onze economie, leefbaarheid en voorzieningen. De kwaliteit en basiswaarden van Zeeland bestaan uit de kust, stranden en duinen, met daarachter het agrarisch landschap, aantrekkelijke dorpen en steden, de zilte natuur, onderscheidende evenementen en activiteiten. Deze doelstelling is een gezamenlijke opgave met onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, milieuorganisaties, waterschap en Rijkswaterstaat.

Stand van zaken

Om deze (doorlopende) doelstelling te bereiken is in 2021 verder gewerkt aan de uitvoering van de Zeeuwse Kustvisie en is de Veerse Meervisie met actieplan opgeleverd. Voor het traject Omgevingsagenda als werking van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is, in afstemming met de Kustvisiepartners, het rapport Kust/Voordelta opgeleverd als basis voor gebiedsgerichte aanpak in de kustzone. Om te kunnen komen tot een bestemming Zeeland die in balans is, is door de Zeeuwse overheden (provincie, gemeenten), ondernemers en maatschappelijke organisaties, het 'Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030' opgeleverd.

Deze visie wordt uitgewerkt in een meerjarige actie-agenda en toeristisch ecosysteem en vormt de basis voor de opgestelde toeristische marketingstrategie, gericht op spreiding in ruimte en tijd. Het uitvoeringsprogramma van de Toeristische UitvoeringsAlliantie (TUA, bestaande uit de HZ/Kenniscentrum Kusttoerisme en Economische Impuls Zeeland) is, ondanks corona, in 2021 nagenoeg volledig uitgevoerd. Hiermee zijn verdere stappen gezet in de kennisagenda van de bestemming in balans en het aanjagen van innovatie en verduurzaming van de vrijetijdssector. Hierbij zijn waar mogelijk Europese programma's benut. Vanuit het TUA programma is een concept-actieplan Waterrecreatie opgeleverd en is de kennisagenda toeristische mobiliteit verder vorm gegeven. Afgestemd op de opgave slimme mobiliteit zijn belevingsconcepten voor toeristisch vervoer gestimuleerd. In 2021 is ook het beheer en onderhoud van recreatieve routes in Zeeland geborgd door de tijdelijke uitvoering van de taken van het Routebureau bij de provincie.

Acties

Investeren in aandachtsgebieden en strandovergangen aan de kust en stimuleren van innovatie en kwaliteitsontwikkeling bij ondernemers

- Uitvoering even aan de aandachtsgebieden. In 2021 zijn 4 aandachtsgebieden in uitvoering in vervolg op de gestarte activiteiten en uitwerkingen uit voorgaande jaren. Hiervoor worden o.a. middelen uit de 1e regio deal benut.;
- Het stimuleren van ondernemers in de Zeeuwse vrijetijdssector door de inzet en begeleiding van Economische Impuls Zeeland, in een samenhangende en daadkrachtige aanpak in samenwerking met onze toeristische partners, bestaande uit:

1. Inspiratie op het gebied van technologie, bedrijf en omgeving, verduurzaming en bedrijfsvoering;
2. Ondersteuning van ondernemers bij innovatie en kwaliteitsverbetering door middel van vouchers en expertmeetings;
3. Financiering voor ondernemers in de verblijfsrecreatie met plannen voor de toekomstbestendigheid van bedrijven.

Voortgang/Resultaat

Er zijn ontwikkelingen/is voortgang in een aantal aandachtsgebieden waaronder Nieuwvliet-Bad, Domburg Nehalennia, Banjaard slufter en Oranjezon. Het traject voor de aandachtsgebieden uit de Zeeuwse Kustvisie betreft lopende trajecten die pas in 2023 effectief moeten zijn afgerond.

Het stimuleren, begeleiden en inspireren van ondernemers heeft in 2021 plaatsgevonden door middel van de uitvoering van expertmeetings, vouchertrajecten, het Fonds Verblijfsrecreatie en deelname met ondernemerspilots binnen Europese projecten.

Kwaliteit van ontwikkelingen rond de Deltawateren stimuleren

- Regierol gericht op totstandkoming van een breed gedragen Gebiedsvisie Veerse Meer 2020-2030 met een actieagenda, gericht op evenwichtige balans tussen omgeving, leefbaarheid en economische ontwikkeling. (bouwsteen Zeeuwse Omgevingsvisie).
- Bewaken van inbreng van gemeenten, maatschappelijke organisaties en ondernemers voor visies op de randen van de Deltawateren (Oosterschelde, Grevelingen, Westerschelde) ten behoeve van inbreng in de Zeeuwse Omgevingsvisie.

Voortgang/Resultaat

Gebiedsvisie Veerse Meer inclusief uitvoeringsprogramma vastgesteld; klaar voor uitvoering.

De Zeeuwse Omgevingsvisie is vastgesteld, inclusief een bouwsteen Recreatie en Toerisme waarin de voor de vrijetijdseconomie relevante aspecten zijn betrokken in relatie tot de

Deltawateren. Zo is onder andere het onderwerp ‘waterrecreatie’ onderdeel van de actie om te komen tot een divers aanbod in de recreatiesector.

Stimuleren van het beter vindbaar en zichtbaar maken van informatie over toeristische activiteiten, ondernemers, verblijfsaccommodaties en evenementen voor recreant, toerist en inwoner.

- Toeristische data en informatie digitaal beter zichtbaar, vindbaar en herbruikbaar maken samen met de toeristische partners;
- Ondersteunen van initiatieven uit het toeristisch bedrijfsleven die inspelen op de kansen van big data en technologische ontwikkelingen.

Voortgang/Resultaat

Voor het zo goed mogelijk kunnen gaan ontsluiten van de informatie over de vrijetijdsmogelijkheden in Zeeland, is in 2021 een toeristische marketingstrategie opgesteld. De marketingstrategie vormt de basis voor de verbetering van de vindbaarheid van toeristische informatie en het benutten van toeristische data om gasten een warm welkom te heten.

Stimulering duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk en verbeteren toeristische bereikbaarheid (spreiding in tijd en locaties, gekoppeld aan de opgave slimme mobiliteit

- Realiseren kennisagenda toeristische mobiliteit Zeeland;
- Versterken belevingsconcepten toeristisch vervoer;
- Vergroting toeristisch vervoersaanbod.

Voortgang/Resultaat

De kennis omtrent toeristische mobiliteit en de wensen/behoeften van de gast is door het Kenniscentrum Kusttoerisme verder uitgebreid, zowel kwantitatief (modellen voor bezoekersstromen en drukte, database met GPS-data), als kwalitatief (bestemmingsdoelen en aandeel van mobiliteit daarin, overwegingen voor andere modaliteiten etc.). Het is nu mogelijk op basis van deze kennis en data valide keuzes te maken voor nieuwe concepten/routes, samen met gemeenten en ondernemers. Op het gebied van belevingsconcepten is de pilot bikesharing in gemeente Sluis gerealiseerd, in gemeente Veere is samen met een ondernemer het concept rondom Bed & Bike gestart en heeft het Routebureau stappen gemaakt in een aantal projecten op het gebied van routebeleving. Hierdoor is het toeristisch vervoersaanbod vergroot.

Doelstelling

Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt

Via uitvoering van de wettelijke milieutaken wordt ingezet op het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Uitdaging is om met de uitvoering de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de Provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners. De uitvoering van het milieubeleid is gemandateerd aan de RUD Zeeland en voor de Brzo taken aan de DCMR, zijnde de Brzo-RUD.

Het Milieuprogramma en het VTH programma dragen bij aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving.

Stand van zaken

- We kennen twee cycli, een beleidsvormende (strategische) cyclus en een uitvoerende (operationele) cyclus. Het samenhangende geheel van beide cycli wordt ook wel BIG-Eight genoemd. Dit model maakt vanuit een strategisch kader de vertaling naar operationeel beleid ten behoeve van kwaliteitsborging samen met een sluitende

planning- en control cyclus. In 2021 hebben we de Big Eight gevolgd en verder versterkt.;

- De omgevingsdiensten DCMR en RUD Zeeland hebben hun taken uit de jaarplannen 2021 uitgevoerd. Ook is samen gewerkt aan het opstellen van de jaarplannen 2022;
- Voor het nieuwe milieuprogramma is een uitgangspuntennotitie opgesteld en vastgesteld door GS. In 2022 zal het nieuwe milieuprogramma gereed zijn;
- Er is een nieuwe VTH- strategie, samen met de Zeeuwse gemeenten opgesteld;
- De wettelijke coördinatietaak van de provincie heeft verder vorm gekregen en de contacten met de strafrechtpartners zijn aangehaald;
- Het interbestuurlijk toezicht op milieugebied heeft nog meer vorm gekregen. In 2021 zijn de toezichtdialogen met de gemeenten weer op gepakt. Hier komen alle generieke domeinen waar de provincie toezicht op houdt aan de orde. Tijdens de gesprekken in 2021 lag er vooral focus op het domein omgeving waar Milieu ook onder valt. Benadrukt is dat de provincie verwacht en ook belangrijk vindt dat alle basistaken conform wettelijke eisen zijn ingebracht bij de OD. Er is gesproken over het belang van goede beleidsdocumenten VTH. De gemeenten conformeren zich aan de geldende kwaliteitscriteria (2.2. is nog niet definitief).
- In 2021 hebben we de omgevingsdiensten gestimuleerd om handhavingsinformatie te plaatsen op hun website. Hierdoor is nog niet voldoende ervaring opgedaan met de gedragsregel publicatie handhavingsinformatie. De evaluatie van deze gedragsregel is daarom doorgeschoven naar 2022.
- In het kader van het Schone Lucht Akkoord zijn een aantal Specifieke Uitkeringen aangevraagd en toegekend. De projecten zijn:
    - Schone havens;
    - Industrie;
    - Participatie;
    - Mobiele werktuigen.

De projecten lopen door in 2022.

- Alle in 2021 verbeurde dwangsommen zijn door de Provincie ontvangen;
- Er is verder gewerkt aan de voorbereiding van de overdracht van bodemsaneringstaken aan de gemeenten;
- Voor de BRIKS taken hebben de gemeenten een samenwerkingsovereenkomst met de RUD Zeeland getekend. De RUD Zeeland ziet in opdracht van de provincie toe op het juist uitvoeren van deze taken. In 2022 wordt een eind evaluatie opgesteld;

Acties

Actualiseren milieuprogramma 2018-2022

Voortgang/Resultaat

In 2021 hebben we de opzet en inhoud van het huidige milieuprogramma 2019-2022 geëvalueerd. Mede op basis van deze resultaten hebben we een Uitgangspuntennotitie voor het nieuwe milieuprogramma 2022-2026 gemaakt. In deze Uitgangspuntennotitie staan de kaders voor de inhoud en vorm van het nieuwe milieuprogramma. Het milieuprogramma 2022-2026 maken we in 2022 en laten we vaststellen door Gedeputeerde Staten.

Actualiseren VTH programma

Voortgang/Resultaat

Het nieuwe VTH-programma is door GS vastgesteld. Gelijktijdig is het oude VTH+S programma ingetrokken.
Het nieuwe VTH-programma hebben we op drie onderdelen geactualiseerd.
- In het nieuwe programma is de Zeeuwse VTH- strategie opgenomen.

- We hebben aanpassingen gedaan die nodig waren. Dit komt door landelijke ontwikkelingen en door reeds uitgevoerde of juist uitgestelde acties.

- Het onderdeel specialisaties is geschrapt. Dit onderdeel past beter in het nieuwe milieuprogramma.

Begeleiden van de uitvoering van bodemsaneringen

Voortgang/Resultaat

Voor vijf van de tien spoed saneringslocaties geldt dat de risico's in beeld zijn gebracht maar dat nog niet alle vereiste beheersmaatregelen zijn getroffen. De overige vijf locaties zijn wel volledig gecontroleerd en beheerst. Met andere woorden op deze locaties zijn geen onaanvaardbare risico's meer.

Invulling geven aan en professionaliseren van het opdrachtgeverschap van de RUD Zeeland en van de Brzo-RUD (DCMR)

Voortgang/Resultaat

In 2021 is invulling gegeven aan het opdrachtgeverschap door:

- Het afsluiten en monitoren van de dienstverleningsovereenkomsten/jaarplannen 2021 conform kwaliteitsniveau 2.1;

- Het evalueren van de jaarcijfers 2020;

- En het voorbereiden van de overeenkomsten voor het jaar 2022.

In de ambtelijke en bestuurlijke relatiebeheergesprekken worden belangrijke zaken met elkaar besproken. Het verder professionaliseren van het opdrachtgeverschap is een continue proces. In de provinciale najaarsnota 2021 zijn extra financiële middelen voor de RUD beschikbaar gesteld om o.a. het relatiebeheer met de provincie nog beter vorm te geven.

Met Omgevingsdiensten en gemeenten uitvoering BRIKS taken inrichten

Voortgang/Resultaat

De BRIKS-taken voor provinciale bedrijven is gemandateerd aan de omgevingsdiensten RUD Zeeland en DCMR. De omgevingsdiensten vragen advies aan gemeenten. In de samenwerkingsovereenkomst omgevingsdiensten met de gemeenten, zijn de voorwaarden en spelregels vastgelegd. De gemeenten hebben individueel deze samenwerkingsovereenkomst getekend. De RUD- Zeeland houdt vier keer per jaar een regionaal BRIKS- overleg om de voortgang te bespreken, maar ook knelpunten. De RUD- Zeeland heeft een concept tussen evaluatie opgesteld en voorgelegd aan de provincie en de gemeenten. De definitieve evaluatie wordt in 2022 verwacht.

Uitvoeren van de voor dit jaar relevante acties uit het milieuprogramma

• uitvoeren Zeeuws provinciaal onderdeel van het Schone Lucht Akkoord (voorheen Nationaal Actieprogramma Luchtkwaliteit);
• uitvoeren projectplan Kanaalzone inclusief acties op basis van onderzoek naar luchtmeetnet
• uitwerken en uitvoeren van projectplan zeer zorgwekkende stoffen;

Voortgang/Resultaat

Opvolging onderzoek luchtkwaliteit

1. Meetpunt Sluiskil
In opdracht van de Provincie Zeeland heeft DCMR half december 2020 in Sluiskil een meetpunt geplaatst en in gebruik genomen. Het meetpunt meet fijnstof, grof stof en NOx. De meetgegevens zijn te volgen via de website www.luchtmeetnet.nl.

2. Sensoren fijnstof (participatie)
In maart 2021 zijn we gestart met een pilot snuffelfiets project. De resultaten daarvan zijn via de website www.snuffelfiets.nl voor iedereen in te zien.

3. Stikstof
Vanuit de stikstofopgave hebben wij overleg gevoerd met het ministerie en in beeld gebracht op welke locaties aanvullend meten daadwerkelijk meerwaarde heeft. Op dit moment wordt er op ruim 30 locaties in Zeeland stikstof (NOx of NH3) gemeten.

Project Verbetering Omgevingskwaliteit Kanaalzone Sluiskil Terneuzen
Het project omgevingskwaliteit Kanaalzone Sluiskil – Terneuzen heeft als doel het in beeld brengen van de beleving van de omgevingskwaliteit in Zeeuws Vlaanderen. Het gaat hierbij om de beleving van omgevingskwaliteit bij lokale inwoners op het gebied van lucht, geur, geluid, stof, veiligheid en gezondheid. Dit project is een samenwerking tussen diverse (semi)overheden en uitvoeringsorganisaties. Het project is gestart in 2020 en de uitvoering van onderzoeken vond voor een belangrijk deel plaats in 2021. In 2022 vindt afronding en de eindrapportage plaats.

Projectplan zeer zorgwekkende stoffen

Bij de provinciale bedrijven is geïnventariseerd of zij (potentieel) zeer zorg wekkende stoffen binnen hun bedrijf hebben en gebruiken. Bij de risicovolle bedrijven (Brzo) is deze inventarisatie afgerond en op basis van de verkregen informatie worden vergunningen aangepast. Voor de afvalinzamelaars is de inventarisatie nog niet afgerond. Dit vanwege de complexiteit. Vanuit IPO is een landelijke projectleider aangesteld om het project verder te begeleiden en aan te sturen.

Verder uitwerken en bestendigen wettelijke coördinatietaak van de provincie op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (met partners op bestuursrechtelijk- en strafrechtelijk vlak)

Voortgang/Resultaat

Om de coördinatietaken uit te voeren heeft de provincie Zeeland een ambtelijk en bestuurlijk overleg ingevoerd. In dit overleg zijn alle kleursporen vertegenwoordigd maar ook politie en het OM. Daarnaast is er ook een regieteam ingesteld. Dit team bestaat uit vertegenwoordigers van de drie regiogemeenten, de RUD Zeeland en provincie. In 2021 is een uniform VTH- beleid ontwikkeld en door alle gemeenten en provincie eenduidig vastgesteld. Centraal staat uniform beleid en uitvoering realiseren op het gebied van VTH- taken. Maar zeker ook een goede samenwerking tussen alle deelnemers. Het VTH- beleid vraagt ook om nadere uitwerking. Dit doen we met het instellen van werkgroepen.

In 2021 zijn de volgende werkgroepen in gesteld;

- preventiemaatregelen;

- probleemanalyse en risicoanalyse;

- casemanagement;

- samenwerking tussen bestuursrecht en strafrecht.

In 2022 zullen de resultaten van deze werkgroepen opgeleverd worden. In 2021 zijn we ook gestart met het jaarlijks organiseren we een VTH- themadag en een aantal keer per jaar brengen we een nieuwsbrief uit. Helaas hebben we de eerste themadag vanwege corona

doorgeschoven naar voorjaar 2022.

Verkenning toekomst RUD Zeeland opstarten en begeleiden

Voortgang/Resultaat

In 2021 is het eerste gedeelte van de toekomstverkenning afgerond met het rapport 'Doorontwikkeling milieutaakveld'. Dit rapport schetst scenario's voor toekomstige samenwerking op het gebied van milieutaken. GS en de Commissie Ruimte geven de voorkeur aan het scenario 'Samen het milieu voorop'. Hierin staan de gezonde leefomgeving en een collectieve aanpak voorop. In een vervolg op de verkenning werken we dit scenario uit.

Doelstelling

Water en Bodem met kwaliteit

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

Een aantal reguliere taken op het vlak van water(beheer) wordt structureel uitgevoerd. De provincie draagt samen met andere overheden (waterschap, Evides, Rijk) bij aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit in grond- en oppervlaktewater, drinkwater en zwemwater.

Stand van zaken

Ondanks geleverde bijdrage hebben de uitgevoerde acties met betrekking tot waterkwaliteit en waterkwantiteit nog niet geleid tot het beoogde effect.

Acties

Aanwijzen en bewaken beschermingsgebieden drinkwaterwinningen

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

In de Omgevingsverordening is de bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden vastgelegd; de toestand wordt gevolgd via monitoring.

Voortgang/Resultaat

De grondwaterbeschermingsgebieden zijn meegenomen in de update van de omgevingsverordening.

(de begrenzing is geborgd en beschikbaar via Open Data portaal Zeeland)

Aanwijzen zwemlocaties en toezien op veilige en hygiënische omstandigheden in samenwerking met waterbeheerder en RUD

Voldoen aan Europese Kaderrichtlijn Water en Zwemwaterrichtlijn

Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn de zwemwaterlocaties aangewezen door de provincie en door de RUD gecontroleerd op veilige en hygiënische omstandigheden. Rijkswaterstaat en het waterschap hebben de benodigde monitoring van de zwemwaterkwaliteit uitgevoerd.

Bescherming en informatievoorziening archeologische en aardkundige waarden

Subdoel: Duurzaam bodemgebruik en geen ongewenst bodemgebruik diepere ondergrond

Voortgang/Resultaat

In 2021 is o.a. gewerkt aan voorbereidingen om in 2022 kandidaatstelling als UNESCO GeoPark Schelde Delta mogelijk te maken. Hierbij gaat het om zichtbaar en beleefbaar maken van aardkundig en ook archeologisch erfgoed (in het bijzonder de verdronken dorpen) in relatie met landschap, natuur, cultuurhistorie en Klimaatadaptatie.

Bevorderen van een goed en efficiënt functionerende waterketen
Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Voortgang/Resultaat

Waterschap Scheldestromen, Zeeuwse gemeenten en Evides waterbedrijf werken samen onder het Convenant Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ+); de provincie ondersteunt de samenwerking en volgt dit op afstand.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwaliteit geformuleerde doelstellingen in de Omgevingsverordening Zeeland.
Subdoel: Voldoen aan Waterwet, Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Voortgang/Resultaat

Ondanks uitgevoerde maatregelen scoren de meeste kwaliteitselementen minder goed. Voor de biologische kwaliteit is onduidelijk wat hier de oorzaak van is. Voor de chemische kwaliteit wordt dit met name veroorzaakt door een gewijzigde monitoringssystematiek en verbeterde analysetechnieken.
Over de verdere aanpak vindt overleg met het Waterschap plaats.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwantiteit geformuleerde doelstellingen in de Omgevingsverordening Zeeland.
Subdoel: Voldoen aan het terugdringen van regionale wateroverlast

Voortgang/Resultaat

De uitvoering van maatregelen op het gebied van beperking wateroverlast (WB21) en regulier peilbeheer (GGOR) loopt achter op schema; hierover vindt overleg met het Waterschap plaats.

Opstellen provinciaal waterprogramma
In het provinciaal waterprogramma stellen Gedeputeerde Staten het provinciale waterbeleid vast. Daarbij worden in ieder geval de regionale oppervlaktewaterlichamen, grondwaterlichamen en waterwinlocaties aangewezen, de waterkwaliteitsdoelen vastgesteld en de voor doelbereik te treffen maatregelen vastgelegd.
Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Voortgang/Resultaat

In 2021 is het Provinciaal Waterprogramma opgesteld en door PS vastgesteld.

Opzetten van een 3-tal pilotprojecten regionaal waterbeheer overeenkomstig ambitie, visie en doelen strategische visie waterbeheer 2050. Meedenken met praktische vertaling van de visie Waterbeheer door Waterschap
Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn in samenwerking met het waterschap sonderingen uitgevoerd voor toekomstige locaties zoutwachters en zijn Lora-gateways geplaatst ten behoeve van het realiseren van een provinciebrede dekking voor de ontvangst van veldsensoren voor (grond)watermonitoring.

De eerder gestarte samenwerking met gemeente Schouwen-Duiveland en het waterschap in het Living Lab Schouwen-Duiveland (broedplaats Zoet water) is in 2021 gecontinueerd.

Tegengaan verdroging natuurgebieden, met name Natura 2000, door opstellen monitoringsprogramma
Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

De uitvoering van hydrologische herstelmaatregelen wordt meegenomen bij de beheerplannen Natura 2000/PAS. Monitoringsadvies (met betrekking tot hydrologie) is opgesteld. Implementatie en realisatie meetnet staat voor 2020/2021 op de planning.

Voortgang/Resultaat

De realisatie van een geautomatiseerd meetnet is in 2021 technisch voorbereid (pilot via Lora / Multiflexmeter). Grootschalige realisatie van het meetnet wordt gecombineerd met het primaire grondwatermeetnet en is voorzien voor 2022/23 (en evt. 2024)

Zoeken naar synergie mogelijkheden met provinciale opgaven zoals natuurontwikkeling
Subdoel: Voldoen aan het terugdringen van regionale wateroverlast

Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn middelen beschikbaar gekomen voor een ecohydrologische analyse vanuit het programma Natuur. In 2022 zal in overleg met het waterschap worden bezien in hoeverre deze middelen tot synergie kunnen leiden in combinatie met de verdere uitwerking van de Planvorming Wateropgave van het waterschap.

Doelstelling

Deltawateren
Een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta. Door samen met onze partners in te zetten op:

- Het realiseren van een gezond ecologisch systeem;
- Het verder versterken van de (water)veiligheid;
- De zorg voor voldoende zoet water;
- Het stimuleren van de economische vitaliteit.

Stand van zaken

In 2021 hebben we samen met onze partners in de Zuidwestelijke Delta met het vernieuwen van de organisatiestructuur een eerste stap gezet in het realiseren van de gezamenlijke ambitie om in 2050 de eerste klimaatbestendige Delta ter wereld te zijn.

Acties

Bevorderen kennisuitwisseling, communicatie en samenwerking door actieve bijdrage aan en in het gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta

Actie wordt gecontinueerd in 2021.

Voortgang/Resultaat

In 2021 hebben we bijgedragen aan de kennisdag ZWD. Is er een nieuwe stap gezet in de samenwerking door ondertekening van de bestuursovereenkomst Zuidwestelijke Delta en is vorm en inhoud gegeven aan de nieuwe werkorganisatie waarmee begin 2022 van start is gegaan.
Ook is in gezamenlijkheid de tweede tranche voor het deltaprogramma Zoet Water voorbereid.

Blijvende inzet maatregelen verbeteren ecologische kwaliteit Volkerak-Zoommeer via Bestuur- en samenwerkingsovereenkomst

Voortgang/Resultaat

Onder de vlag van het gebiedsoverleg ZWD wordt gekeken welke acties en stappen nodig zijn voor het verbeteren van de ecologische kwaliteit en omgeving bij een (voor nu) zoet VZM. Verwacht wordt dat dit begin 2022 vormt krijgt als onderdeel van het werkprogramma voor de ZWD.

Indien het Rijk een betekenisvol besluit over een zout VZM neemt: bijdragen aan alternatieve zoet-water maatregelen Volkerak-Zoommeer

Niet aan de orde in 2021. In GO ZWD van 13 juli 2020 is deze lijn bevestigd en is besloten om de realisatie van de alternatieve zoetwatermaatregelen géén onderdeel uit te laten maken van het bod/aanvraag Deltafonds voor periode 2022-2027.

Voortgang/Resultaat

Niet aan de orde geweest in 2021. Het Rijk heeft eind 2019 besloten om voor 2032 geen besluit te nemen over het zout maken van het VZM. Dit betekent dat er voorlopig geen urgentie is om alternatieve zoet water maatregelen tbv VZM te treffen.

Daarmee kan deze actie komen te vervallen.

Onderzoeken meekoppelkansen Grevelingenmeer

Wordt vervolgd in 2021.

Voortgang/Resultaat

In 2021 is het bestuurlijk overleg Grevelingen bezig geweest met het voorbereiden van een aantal projecten gericht op natuurontwikkeling en kwaliteitsverbetering van de openbare recreatieve voorzieningen.

Uitgevoerde studie Lange Termijn Perspectief Natuur Westerschelde doorvertalen

Fase 1 van het langetermijnperspectief natuur Schelde-estuarium (LTP-N) heeft bestaan uit het gezamenlijk met stakeholders opstellen van een systeemanalyse van het estuarium. In vervolg daarop is een tweede fase gestart die tot doel heeft, wederom gezamenlijk, natuurdoelen te definiëren en voorstellen voor denkbare maatregelen uit te werken. Er is een periode van twee jaar voor deze fase voorzien.

Voortgang/Resultaat

De voortgang op dit dossier in 2021 is beperkt gebleven. Ten eerste trad vertraging op door Corona. De Schelderaadvoorzitter hechtte veel waarde aan fysiek overleg vanwege de aard van de besprekingen en de eerste mogelijkheid daartoe deed zich pas eind juni voor. Bij die gelegenheid is wel het enige tastbare product van 2021 opgeleverd, namelijk een juridische

inventarisatie van het natuurkader voor het Schelde-estuarium. Een volgend fysiek overleg bleek in 2021 niet meer mogelijk vanwege de Coronamaatregelen. Wel is in november nog een digitale Schelderaad gehouden, waarbij LTP-N weliswaar niet uitvoerig is besproken, maar wel afspraken zijn gemaakt over het vervolg in 2022.

Ten behoeve van de vervolgfase heeft de voorzitter van de Schelderaad de verwachtingen en ambities voor de komende fase en het karakter van het planproces besproken met een aantal stakeholders. Zijn conclusie luidt dat een door alle leden gedragen aanpak een voorwaarde is voor een goed vervolg en daar hebben de leden mee ingestemd. Concreet is afgesproken op 2 februari 2022 een workshop te houden over ideeën die binnen de Schelderaad leven over maatregelen die wellicht op de korte termijn kunnen worden toegepast

Uitvoeren suppletie Roggenplaat.
De Roggeplaatsuppletie is uitgevoerd. Inmiddels is gestart met de ecologische en morfologische monitoring. Deze monitoring loopt nog door tot 2025.

Voortgang/Resultaat

De zandsuppletie is uitgevoerd, de komende jaren wordt er gemonitord. Voor het vervolg van de monitoringsopgave na 2023 is aanvullend budget noodzakelijk. Als provincie hebben we hierin een inspanningsverplichting om dit budget te organiseren.

Uitvoeren uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie
Onder het uitvoeringsprogramma vallen diverse projecten. Deze zijn belegd bij de stakeholders. Voor een aantal projecten heeft ook de provincie een belangrijke rol. Het betreft onder andere de Roggeplaat- en Galgeplaatsuppletie. De Roggeplaatsuppletie is inmiddels uitgevoerd en wordt gemonitord. De Galgeplaatsuppletie is in voorbereiding. Ook is gestart met een onderzoek naar een onderwaterreservaat in de Oosterschelde.

Voortgang/Resultaat

Onder het uitvoeringsprogramma vallen diverse projecten. Deze zijn veelal belegd bij de stakeholders. Voor een aantal projecten heeft ook de provincie een belangrijke rol. Het betreft onder andere de Roggeplaat- en Galgeplaatsuppletie. De Roggeplaatsuppletie is inmiddels uitgevoerd en wordt gemonitord. De Galgeplaatsuppletie staat gepland voor 2026. Hiervoor is inmiddels gestart met de voorbereidingen.

De Provincie Zeeland trekt momenteel het project Verkenning Onderwaterreservaat. Inmiddels loopt een offertetraject met een onderzoeksbureau om de eerste fase van de verkenning uit te voeren.

Vaststellen bestuursovereenkomst Grevelingen II (planuitwerking) en starten bestuursovereenkomst Grevelingen III (realisatiefase); actieve bijdrage aan de planvorming/planuitwerking en de daar lopende discussies rond natura 2000 & klimaat robuustheid
Bestuursovereenkomst Getij Grevelingen II is in 2019 vastgesteld en in 2021 wordt de planvorming/uitwerking gecontinueerd

Voortgang/Resultaat

Het project Getij Grevelingen heeft vertraging opgelopen. Begin 2021 werd duidelijk dat de voorkeursvariant zoals vastgesteld in 2020 niet voldeed aan de vereisten en niet zou passen binnen het taakstellend budget. Het rijk heeft een expertteam om een advies gevraagd hoe hiermee om te gaan. Die stelde onder andere voor om de mogelijkheid van getijdenenergie te laten vallen. De regiopartijen hebben daarop een soort second opinion opgesteld om duiding te kunnen geven aan het besluit van het rijk. Daarnaast is gestart met een taskforce waar we als provincie onze inbreng leveren.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: wonen
Ruimtelijke kwaliteit versterken:
Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Stand van zaken

In 2021 is met de vaststelling door provincie en gemeenten van de Zeeuwse Woonagenda een belangrijke mijlpaal bereikt in de gezamenlijke aanpak van de woonopgaven in Zeeland. De Woonagenda benoemt 6 actielijnen, die de basis vormen voor het in 2022 op te stellen uitvoeringsprogramma. De acties hieronder lopen vooruit op dit uitvoeringsprogramma.

Acties

Aanpak van flexwonen en huisvesting buitenlandse werknemers

Voortgang/Resultaat

Flexwonen is als actielijn Flexibele Schil onderdeel van de Zeeuwse Woonagenda. Samen met de gemeenten is de huisvestingsvraag van de verschillende aandachtgroepen per regio in beeld gebracht, inclusief welk deel in potentie zou willen of kunnen wonen in flexwoningen. De Zeeuwse gemeenten is gevraagd innovatieve pilots rond flexwonen aan te dragen die in aanmerking kunnen komen voor subsidie van de provincie. Er zijn 2 geschikte pilots in beeld. Een pilot in Renesse is al gerealiseerd. Andere pilots volgen nog. Voor regio De Bevelanden is het Expertteam Woningbouw van de RVO ingeschakeld. Het expertteam adviseert de regio over een goede aanpak voor de realisatie van 300 flexwoningen voor starters.

Aanpak verduurzaming woningvoorraad, o.a. uitvoeren energiescans en de inzet van duurzaamheidsleningen (met middelen vanuit regio-envelop)

Voortgang/Resultaat

Er is vanuit de Regio Deal subsidie verleend aan Bouwend Zeeland voor de training van installateurs in nieuwe duurzame technieken. Deze training is in 2021 afgerond. In 2021 is, opnieuw vanuit de regiodeal, subsidie verleend aan Bouwend Zeeland voor een vervolg op deze training. De website van Energiek Zeeland, waar in 2018 vanuit de regio deal subsidie is verleend, is in 2019 online gegaan. Na een moeilijke start, veroorzaakt door dat corona de huisbezoeken van de duurzaamheidsambassadeurs onmogelijk maakte, is in de loop van 2021 het adviseren van huiseigenaren over duurzaamheidsmaatregelen weer op gang gekomen. Vanuit de Regiodeal is in 2020 subsidie verleend aan het Warmtefonds. Het doel is om het gebruik van de duurzaamheidsleningen in Zeeland te stimuleren door een verlaging op de rente van de lening voor Zeeuwse huiseigenaren. Hierbij is tot eind 2021 voor 181 woningen een lening verstrekt.

De gemeenten faciliteren bij de versterking van de binnensteden

Voortgang/Resultaat

In 2021 heeft de provincie de Leerwerkkring stedelijk wonen geïnitieerd en gefaciliteerd voor gemeenten. Doel was om samen aan de slag te gaan met de vraag hoe leegstaande m2 winkels in aan de rand van de binnensteden omgezet kunnen worden naar een woonfunctie, zodanig dat de binnenstad compacter wordt. Hier hebben de gemeenten Goes, Hulst, Middelburg, Schouwen Duiveland, Terneuzen en Vlissingen aan deelgenomen. Deze leerwerkkring is in november 2021 afgerond. Momenteel wordt verkend of met de opbrengst en conclusies aangesloten kan worden bij een van de actielijnen van de woonagenda en als zodanig in het uitvoeringsplan van de woonagenda opgenomen kan worden.

Monitoring van de ontwikkelingen in de woningvoorraad en woningbouwplannen

Voortgang/Resultaat

Voor het provinciaal ruimtelijk beleid is inzicht nodig in de ontwikkelingen op de woningmarkt. Daarmee is monitoring hiervan een belangrijke taak van de Provincie. Hiervoor worden de ontwikkelingen en trends op het gebied van woningvoorraad, leegstand, nieuwbouw en sloop, woningbouwplannen en vergunningen beschreven in drie afzonderlijke monitors. Daarnaast wordt met het Dashboard Ladderruimte inzicht gegeven in de actuele stand van de woningbouwplannen van Zeeuwse gemeenten en de aansluiting daarvan op de behoefte. Deze monitors zijn beschikbaar op de website van de provincie.

Negende ronde Provinciale Impuls Wonen (met extra inzet vanuit middelen regio-envelop)

Voortgang/Resultaat

In 2021 is de 10e en 11e ronde van de Provinciale Impuls Wonen (PIW) uitgevoerd. De 10 ronde was een extra ronde, nadat de 9e ronde maar gedeeltelijk besteed kon worden, als gevolg van corona. Provinciale Staten hadden opgeroepen toto deze extra ronde. In de 10e ronde is aan 15 projecten subsidie toegekend, 3 projecten moesten worden afgewezen omdat het beschikbare budget uitgeput was. In de 2e helft van 2021 is de 11e (reguliere) ronde van de PIW uitgevoerd. Hierbij is het beschikbare budget niet volledig benut. Er is subsidie verleend aan 17 projecten. In 2021 is gestart met een evaluatie van het volledige PIW project, met als doel om de regeling te herzien en te komen tot een nieuwe actuele aanpak van de woningvoorraad. Deze evaluatie wordt in het 1 kwartaal van 2022 afgerond.

Nieuwe demografische prognose voor Zeeland

Voortgang/Resultaat

Er is in 2021 gestart met de nieuwe demografische prognose. Hierbij wordt gebruik gemaakt de aanbevelingen in het adviesrapport van de Provinciale Commissie Wonen over de invloed van corona op de verhuismotieven voor Zeeland. In de prognose zal gebruik worden gemaakt van verschillende scenario's. De prognose wordt afgerond in het 2e kwartaal van 2022.

Samen met gemeenten opstellen en uitvoeren van de Zeeuwse woonagenda

Voortgang/Resultaat

In 2021 is in samenwerking met de gemeenten de Zeeuws Woonagenda opgesteld. Deze is door alle colleges van B&W en door Gedeputeerde Staten vastgesteld. De Woonagenda heeft

3 concrete ambities. Deze ambities vloeien voort uit de belangrijkste geschetste opgaven en dienen als richtpunt voor actie. Het gaat om:

1. Een toekomstbestendige woningvoorraad;
2. Kwalitatief complementaire woningbouw;
3. Innovatieve en flexibele woonvormen.

Vanuit deze ambities zijn 6 actielijnen benoemd.

1. Gebiedsgerichte aanpak bestaand vastgoed
2. Financiële arrangementen (waaronder PIW "nieuwe stijl")
3. Adaptief programmeren
4. Complementair bouwen
5. Hergebruik lege panden
6. Flexibele schil

Deze actielijnen worden met de gemeenten opgepakt in een uitvoeringsagenda, in combinatie met de bestaande en nog te ontwikkelen provinciale subsidieregelingen.

Onderdeel hiervan is de regeling Hergebruik Leegstaande Panden voor wonen (HELP), die in 2021 uitgevoerd is met financiering vanuit de Regiodeal. Bij deze regeling zijn 43 aanvragen ontvangen voor de transformatie van leegstaande panden , zoals leegstaande kantoren, winkels, bankgebouwen, kerken, naar wonen. Hiervan zijn 6 projecten gehonoreerd, waarna het beschikbare budget van € 1.000.000 was bereikt. Met de uitvoering van deze projecten worden in totaal 68 woningen gerealiseerd.

Zorgdragen voor de actualisatie van de regionale woningmarktafspraken

Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn de woningmarktafspraken voor Tholen, De Bevelanden en Schouwen Duiveland geactualiseerd. Zeeuws Vlaanderen en Walcheren werken aan gezamenlijke woonvisies, vooruitlopend op nieuwe woningmarktafspraken.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Impuls bedrijventerreinen

Regionale bedrijventerreinen zijn beter benut en beschikken over meer kwaliteit en duurzaamheid.

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen.

Stand van zaken

In 2021 is de aanpak van de verduurzaming van de bedrijventerreinen versterkt door de acties die voortkomen uit de regiodeal en door dit nog meer een onderdeel te maken van de provinciale aanpak.

Acties

Bieden van advies en analyse van de economische behoefteprognoses

Voortgang/Resultaat

Analyse van de economische behoefteprognoses is onderdeel van de bedrijventerreinenprognose, waarin de behoefte aan bedrijventerrein is uitgewerkt naar de verschillende economische sectoren. Dit wordt door de gemeenten vertaald in de regionale bedrijventerreinen.

Start van een demoproject verduurzaming bedrijventerreinen

Voortgang/Resultaat

Vanuit de Regiodeal is een subsidie verstrekt aan de Stichting REC verduurzaming gemeente Tholen voor een pilotproject. Het project betreft de bouw en ontwikkeling van een batterijsysteem, gekoppeld aan een energie management systeem (slimme sturing) op bedrijventerrein Slabbecoornpolder & Welgelegen in Tholen, ten behoeve van opslag van duurzame energie en ter voorkoming van netcongestie. Het project moet een oplossing bieden voor netbeheerder Enduris en verduurzamende (grootverbruik) ondernemers op de terreinen. Door opslag op de batterij kan netcongestie worden voorkomen en kan Enduris aansluitingen realiseren ten behoeve van zonnepanelen voor ondernemers en transportindicaties afgeven aan de ondernemers op de terreinen.

Een voorstel voor een tweede pilot met restwarmtebenutting en warmte-uitwisseling op het bedrijventerrein Smokkelhoek is helaas door de initiatiefnemer ingetrokken.

Uitvoer Subsidieregeling Impuls Bedrijventerreinen

Voortgang/Resultaat

In 2020 heeft een evaluatie van deze regeling plaatsgevonden. Op grond daarvan is in de Najaarsnota 2021 besloten deze regeling een nieuwe invulling te geven, duidelijk gericht op verduurzaming en vergroening van bedrijventerreinen. Deze regeling zal in 2022 worden uitgevoerd.

Uitvoering van de subsidieregeling duurzaamheidsscans bedrijventerreinen.

Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn in totaal 8 duurzaamheidsscans gestart, gefinancierd vanuit de Regideal. Het merendeel van de scans vond plaats op reguliere bedrijventerreinen, maar er is ook een scan bij bedrijven buiten bedrijventerreinen en een scan bij een bedrijf in het havengebied. In vrijwel alle gevallen wordt naast energiebesparing en energieproductie ook aandacht gegeven aan klimaatadaptatie en/of biodiversiteit. Deze scans zijn voortgezet in 2021 en zijn nu grotendeels voltooid. Op basis van de resultaten uit deze scans is een handboek verduurzaming bedrijventerreinen in ontwikkeling. Hiervoor worden in 2022 enkel workshops georganiseerd om het handboek af te maken en te delen met de gemeenten.

De subsidieregeling voor deze scans is ook onderdeel geweest van de evaluatie van de provinciale inzet voor bedrijventerreinen. Op basis hiervan is besloten om een integraal vervolg op deze inzet te geven, duidelijk gericht op verduurzaming en vergroening van bedrijventerreinen. Eind 2021 is een regeling opengesteld voor planvorming en procesondersteuning, waar de regeling voor duurzaamheidsscans een onderdeel van uitmaakt.

Zorgen voor voldoende planologische ruimte voor bedrijven door met de gemeenten de regionale bedrijventerreinenprogramma's te actualiseren op basis van de prognose uit 2019

Voortgang/Resultaat

In 2019 is een nieuwe bedrijventerreinenprognose opgesteld. In de prognose wordt de uitbreidingsvraag van bedrijven in de periode 2019 tot en met 2030 geraamd op een bandbreedte tussen 108 tot 207 hectare bedrijventerrein in de provincie Zeeland. Dit betekent een jaarlijkse vraag van circa 9 tot 17 hectare. Het grootste deel van de uitbreidingsvraag komt voort uit de sectoren logistiek & groothandel en de industrie. De gemeenten is gevraagd om in 2020 de regionale bedrijventerreinprogramma's te actualiseren op basis van deze prognose en daarbij aandacht te besteden aan de gewenste uitbreiding en de bandbreedte die in de prognose is berekend en aan kwaliteit en toekomstbestendigheid van de bestaande voorraad aan bedrijventerreinen. Alleen de regio Zeeuws Vlaanderen is er in geslaagd in 2021 een definitief bedrijventerreinenprogramma op te stellen. Voor de andere regio's zijn deze nog in ontwikkeling. Voor De Bevelanden en Walcheren zijn deze bijna afgerond.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal geconstateerde overtredingen bij bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent.							
Het aantal uitgevoerde emissiemetingen lucht	38	45	43	46	45	0	15
Het aantal overtredingen van luchtvoorschriften	8	6	6	5	4	0	1
Aantal klachten overlast.							
Aantal ingediende klachten	573	343	213	314	266	412	365
Aantal klachtensituaties	123	84	35	30	32	192	88
Aantal zwembaden	128	122	124	118	116	134	136
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	46	32	20	38	24	18	12
Aantal zwemgelegenheden in oppervlaktewater	54	57	55	55	55	56	55
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	0	0	1	1	1	1	0

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal woningen binnen geluidszones rond industrieterreinen waarvoor geldt dat, ook na saneringsmaatregelen, de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt overschreden is in 2018 verminderd ten opzichte van 2012.	12	12	12	12	12	12	12
Milieuhygiënische spoedlocaties bodemverontreiniging zijn uiterlijk in 2020 gesaneerd of beheersbaar gemaakt. Aantal spoedlocaties in uitvoering of nog op te pakken	11	10	5	5	5	4	1
Goede naleving bodemsanerings- en nazorgverplichtingen. • Aantal saneringen in uitvoering • Aantal overtredingen	35 3	55 7	44 0	53 1	50 0	nnb nnb	nnb nnb
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) • percentage waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0	0	0	0	0	0	0
Aantal overnachtingen toeristische gasten***	9.901.000	10.116.000	10.089.000	10.494.000	15.455.000	12.468.000	nnb
Aantal overnachtingen vaste gasten***	nb	nb	7.000.000	8.100.000	3.811.000	3.227.000	nnb
Tevredenheid over beleving van Zeeland****	8,14	8,31	8,27	8,4	8,3	niet gemeten	niet gemeten

*** Nieuwe gegevens Kenniscentrum Kusttoerisme dat jaarlijks wordt verzameld op basis van o.a. toeristenbelasting.

**** Bron: CVO; algemeen oordeel van Nederlandse vakantiegangers voor hun vakantie in Zeeland. Deze gegevens zijn beschikbaar tot en met 2019.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2021	Einddoel
Milieubelasting door uitstoot bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent, is verminderd ten opzichte van 2006	Gemeten en berekende emissiegegevens	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.	Nog niet bekend	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006

Doel	Indicator	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2021	Einddoel
Er wordt voldaan aan de wettelijke normen en grenswaarden voor een goede luchtkwaliteit	Gemeten immissiemetingen bij meetpunten Zierikzee en Philippine	Er wordt voldaan aan wettelijke normen.	Blijft voldoen aan gestelde normen	Nog niet bekend	Blijft voldoen aan gestelde normen
Toeristische bestedingen	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	Niet bekend. Globale indicatie: gemidd elde bestedingen Ned erlanders per vakantiedag fors gedaald door coronacrisis. In 2019 was dit nog gemiddeld 35 euro per persoon per dag, in 2020 was dit gedaald naar 26 euro per persoon per dag.	€ 1,85 mld (afwachten bestedingseffecten doorwerking economische crisis als gevolg coronamaatregelen)	Niet bekend	€ 1,9 mld.
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) Informatiehuis Water	% van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0%	1%	0%	100% (2027)

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
020101-Voorbereiding omgevingswet	**606**	**-199**	**408**	**398**	**-10**
020102-Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	**1.444**	**683**	**2.127**	**1.501**	**-627**
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	**8.674**	**924**	**9.598**	**8.726**	**-872**
020104 Law Delta	**0**	**39**	**39**	**19**	**-20**
020201-Water en bodem met kwaliteit	**556**	**280**	**836**	**541**	**-295**
020202-Deltawateren	**2.476**	**-2.340**	**136**	**89**	**-47**
020301-Ruimtelijke kwaliteit: wonen	**1.077**	**1.743**	**2.820**	**2.479**	**-342**
020303 Ruimt. kwal. versterken: Impuls bedrijventerreinen	**0**	**655**	**655**	**413**	**-242**
029999-Ambtelijke inzet	**3.163**	**18**	**3.181**	**3.128**	**-52**
Totaal Lasten	**17.997**	**1.804**	**19.801**	**17.294**	**-2.506**
Baten					
020101-Voorbereiding omgevingswet	**24**	**-24**	**0**	**0**	**0**
020102-Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	**0**	**119**	**119**	**120**	**1**
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	**232**	**642**	**873**	**743**	**-130**
020201-Water en bodem met kwaliteit	**184**	**0**	**184**	**145**	**-39**
Totaal Baten	**440**	**736**	**1.176**	**1.008**	**-168**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-17.558**	**-1.067**	**-18.625**	**-16.286**	**2.339**
Onttrekkingen					
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	**98**	**-2.661**	**-2.563**	**-2.563**	**0**
Toevoegingen					
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	**115**	**4.950**	**5.065**	**5.065**	**0**
Mutaties reserves	**-213**	**-2.289**	**-2.502**	**-2.502**	**0**
Resultaat na bestemming	**-17.770**	**-3.357**	**-21.127**	**-18.788**	**2.339**